

รายวิชา

สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

เรื่อง ศาสนพิธี วิถีพัฒนาตน (๑)

ครูผู้สอน ครูนวคุณ สาณศิลป์

ครูสรายุทธ ธานา

The background features a warm, golden-orange color palette. On the left, there is a large, semi-transparent silhouette of a Buddha figure in a meditative pose. Above the Buddha's head, a small bird is shown in flight. The lower portion of the image depicts the silhouette of a traditional Thai temple with multiple tiered roofs and spires. A bright sunburst or lens flare effect is centered in the lower-middle part of the scene, creating a glowing atmosphere. A dark brown rounded rectangle with a white border is positioned in the upper right, containing the title text.

ศาสนาพิธี วิธีพัฒนาตน (๑)

ด้านความรู้

- นักเรียนสามารถอธิบายความสำคัญของการปฏิบัติตนตามหลักธรรมและพิธีกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือได้
- นักเรียนสามารถระบุการปฏิบัติตนที่ถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ในพิธีกรรมทางศาสนาได้

ด้านทักษะกระบวนการ

- นักเรียนสามารถวิเคราะห์ผลที่เกิดจากการปฏิบัติตนตามหลักธรรมและพิธีกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือได้
- นักเรียนสามารถปฏิบัติตนที่ถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ในพิธีกรรมทางศาสนาได้

ด้านคุณลักษณะ

- นักเรียนเห็นความสำคัญของการปฏิบัติตนตามหลักธรรม และพิธีกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ

คำถามเข้าสู่บทเรียน

นักเรียน เคยเข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญ

ทางศาสนา อะไรบ้าง และ มีขั้นตอน

หรือการปฏิบัติในการเข้าร่วมกิจกรรมนั้น อย่างไร

ใบความรู้ที่ ๖ เรื่อง วันสำคัญทางศาสนา
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง วิถีธรรม วิถีไทย
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๔ เรื่อง ศาสนพิธี วิธีการพัฒนาตน (๑)
รายวิชา สังคมศึกษา รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

ในทางพระพุทธศาสนา การกำหนดวันสำคัญทางศาสนาเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ศาสนิกชนได้รำลึกถึงความสำคัญ หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาต่างๆ และเป็นการเปิดโอกาสให้ศาสนิกชนได้ปฏิบัติตน

วันมาฆบูชา คือวันที่เกิดเหตุการณ์สำคัญ

ทางพระพุทธศาสนา หรือเรียกว่า **วันจาตุรงคสันนิบาต**

ซึ่งมีเหตุการณ์สำคัญ ๔ เหตุการณ์อันประกอบไปด้วย

๑. พระสงฆ์ ๑,๒๕๐ รูปมาประชุมพร้อมกันโดยมิได้นัดหมาย

๒. พระสงฆ์ทุกรูปเป็นพระอรหันต์

๓. พระสงฆ์ทุกรูปเป็นเอหิภิกขุอุปสัมปทา

๔. วันนั้นเป็นวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๓

โดยพระพุทธองค์ทรงแสดง **โอวาทปาฏิโมกข์** ที่ประกอบไปด้วย

ละหุจริต = ลด ละ เลิกการทำทุจริตทั้งทางกาย วาจา ใจ

ทำสุจริต = ริเริ่ม สร้างสรรค์ ส่งเสริมการทำสุจริตทั้งทางกาย วาจา ใจ

ทำจิตใจผ่องใส = พัฒนาตนเองให้จิตใจผ่องใสทางโลกิเลส

วันวิสาขบูชาและวันอัฐมีบูชา

วันวิสาขบูชา คือ วันที่เกิดเหตุการณ์สำคัญของ

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าอันประกอบด้วย **ประสูติ ตรัสรู้ และ**

ปรินิพพาน ขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตรงกับ

วันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ ซึ่งสะท้อนให้เห็นความเป็นสังฆธรรมและ

การประกาศอภิวาจาของเจ้าชายสิทธัตถะในการประกาศ

เป้าหมายเพื่อการหลุดพ้นในชาตินี้ และต่อเนื่องไปยัง

วันอัฐมีบูชา ตรงกับวันขึ้น ๘ ค่ำ เดือน ๖ ซึ่งเป็นวัน

ถวายพระเพลิงพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่สะท้อนถึงการเป็นไปตาม

กฎไตรลักษณ์ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ตามธรรมดาของโลก

วันอาสาฬหบูชา เป็นวันสำคัญที่กำเนิดพระรัตนตรัยครบ ๓ ประการ คือ พระพุทธ พระธรรม

พระสงฆ์ และเป็นวันประกาศหลักการธรรมแรกในการแสดงปฐมเทศนา ตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ ซึ่งมี

หลักการสำคัญคือ **ธรรมจักรกับปวัตตสูตร** ที่สอนในเรื่องมัชฌิมาปฏิปทา (ทางสายกลางและปัจจัยที่ส่งผล

ไปสู่การหลุดพ้น)

การเข้าวัน ฟังเทศน์ เป็นกิจกรรมที่ชาวพุทธฟังปฏิบัติเมื่อถึงวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

ชาวพุทธควรเข้าวัน ถวายภัตตาหารปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

ใบความรู้ที่ ๖

เรื่อง

วันสำคัญทางศาสนา

สามารถดาวน์โหลดได้ที่
www.dltv.ac.th

กิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา

เวียนเทียน

ที่มาภาพ <http://sura.ac.th/index.php?name=webboard&file=read&id=207&actionpost=quote>

การเวียนเทียน

การเวียนเทียนเพื่อระลึกถึง พระคุณของพระรัตนตรัย
 ได้แก่ พระพุทธคุณ พระธรรมคุณ และพระสังฆคุณ โดยเวียนแบบ
ประทักษิณาวัตร (เวียนขวา) จำนวน ๓ รอบ ซึ่งการเวียนเทียน
ส่วนใหญ่จะปฏิบัติในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
เช่น วันมาฆบูชา (ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๓) วันวิสาขบูชา (ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖)
วันอาสาฬหบูชา (ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๘) เป็นต้น

กิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา

ที่มาภาพ กระทรวงวัฒนธรรม

บรรพชา
อุปสมบท

การบรรพชาอุปสมบท

“บรรพชาอุปสมบท” เกิดจากการนำคำ ๒ คำมารวมกัน ได้แก่ คำว่า บรรพชา หมายถึง การเว้นจากความชั่ว และคำว่า อุปสมบท หมายถึง การเข้าใกล้การบรรลุนิพพาน โดยในปัจจุบันการบรรพชาอุปสมบท มีทั้งหมด ๒ วิธี ได้แก่

๑ ติสรณคมนุปสัมปทา เป็นวิธีการบรรพชาสามเณร

๒ ญัตติจตุตถกัมมอุปสัมปทา เป็นวิธีการอุปสมบท

กิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา

ที่มาภาพ <https://www.masjidhidayah.com/?p=5511>

ละหมาด
(นมาซ หรือมาแย)

ละหมาด (นมาซ หรือมาแย)

ละหมาด หมายถึง การนมัสการพระเจ้า เป็นกิจกรรมที่ชาวมุสลิมต้องปฏิบัติทุกวัน วันละ ๕ เวลา ได้แก่ ยามรุ่งอรุณ ยามบ่ายช่วงตะวันตกล้อย ยามเย็น ยามอาทิตย์ตกดิน และยามค่ำคืน เพื่อแสดงถึงความเคารพ และความภักดีต่อพระเจ้า (อัลเลาะห์) รวมไปถึงศาสดา (นบีมุฮัมมัด) โดยการละหมาดจะต้องหันหน้าไปทาง ทิศกิบลัต ซึ่งเป็นทิศที่ตั้งของเมืองมักกะฮ์ (เมกกะ) ประเทศซาอุดีอาระเบีย

กิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา

ที่มภาพ สำนักข่าวกรมประชาสัมพันธ์

วันอีฎิ้ลฟิตริ
(วันฮารีรายอ)

วันอีฎิ้ลฟิตริ (วันฮารีรายอ)

วันอีฎิ้ลฟิตริ ถือว่าเป็นวันแรกของการออกจากเทศกาลถือศีลอดในเดือนรอมฎอน โดยชาวมุสลิมทุกคนต้องตื่นแต่เช้าเพื่อทำการ อาบน้ำสุนัต และไป ละหมาดอีฎิ้ลฟิตริ ที่มัสยิดประจำหมู่บ้าน มี การชะกาต บริจาคเงินให้เด็ก ๆ หรือผู้ยากไร้ ประกอบอาหารและรับประทาน ละซอ (ขนมจีนแบบเส้น) ละแซ (ขนมจีนแบบม้วน) ตูปะ (ข้าวเหนียวต้มห่อใบกะพ้อ) ตาแป (ข้าวหมากหรือข้าวหมัก) และ นาซิดาแซ (ข้าวมันแกงปลา หรือข้าวมันแกงไก่)

ละซอ (ขนมจีนแบบเส้น)
ละแซ (ขนมจีนแบบม้วน)

ตูปะ
(ข้าวเหนียวต้มห่อใบกะพ้อ)

ที่มาภาพ

๑. ภาพละซอ และละแซ - เฟซบุ๊กแฟนเพจ Localicious
๒. ภาพตูปะ - เฟซบุ๊กแฟนเพจ มูลนิธิรักษไทย: Raks Thai Foundation

ต๋าวแป้

(ข้าวหมาก หรือข้าวหมัก)

นาซิดาแมง

(ข้าวมันแกงปลา หรือข้าวมันแกงไก่)

ที่มาภาพ

๑. ภาพต๋าวแป้ – โครงการระบบสื่อสารออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ทางไกลเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในโอกาสฉลองพระชนมายุ ๕ รอบ ๒ เมษายน ๒๕๕๘
๒. ภาพนาซิดาแมง – ศูนย์ข้อมูลข่าวสารดิจิทัล สำนักประชาสัมพันธ์จังหวัดยะลา

กิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา

ที่มาภาพ <https://www.lib.ru.ac.th/journal2/?p=6159>

ศีลล้างบาป
(ศีลจุ่ม
หรือศีลบัพติศมา)

ศีลล้างบาป

(ศีลจุ่ม หรือศีลบัพติศมา)

ศีลล้างบาป เป็นพิธีกรรมที่ผู้ที่จะเข้ามานับถือศาสนาคริสต์ หรือผู้ที่
เกิดใหม่ในครอบครัวที่นับถือศาสนาคริสต์จะต้องปฏิบัติ โดยใช้ศีระชะหรือตัว
ลงในน้ำศักดิ์สิทธิ์ ๓ ครั้ง หรือเทน้ำศักดิ์สิทธิ์ลงบนหน้าผาก ซึ่งเกิดจากความเชื่อ
ในเรื่องของ บาปที่ติดตัวมาตั้งแต่กำเนิดจากบรรพบุรุษมนุษย์
ได้แก่ อדם และอีฟ (เอวา)

กิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา

พิธีมิสซา

และ

การรับศีลมหาสนิท

ที่มาภาพ <https://www.lib.ru.ac.th/journal2/?p=6159>

พิธีมิสซา (พิธีบูชาขอบพระคุณ) และ การรับศีลมหาสนิท

พิธีมิสซา (Eucharistic Celebration) เป็นพิธีการที่แสดงการขอบคุณอย่างแท้จริง กล่าวคือ พระเยซูเป็นทั้งผู้ถวายและเป็นเครื่องบูชาเอง โดยผ่านทางพิธีการหักปังบนพระแท่นเพื่อขอบคุณพระบิดา สำหรับการส่งพระบุตรให้มาไถ่กู้มนุษยชาติ โดยชาวคริสต์เชื่อว่า พระเยซูประทับอยู่อย่างแท้จริงใน ๓ วิธีการ ได้แก่ พระวาจาของพระองค์ในบทอ่านจากพระคัมภีร์ ระหว่างการเสกปังและเหล้าองุ่น และการรับศีลมหาสนิท ซึ่งเป็น “ปังทรงชีวิต”

ปัง และเหล้าองุ่น

ในการประกอบพิธีมิสซา

ที่มาภาพ https://www.khaosod.co.th/lifestyle/news_3086558

กิจกรรม

ให้นักเรียน จับคู่ร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
“นักเรียนได้เคยมีส่วนร่วม และมีการปฏิบัติตน
อย่างไรในการดำเนินกิจกรรม
ในวันสำคัญทางศาสนา”

คำถามสรุปบทเรียน

ถ้านักเรียน ได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรม
ในวันสำคัญทางศาสนาต่าง ๆ ในอนาคต
นักเรียนจะปฏิบัติตนอย่างไรถึงจะเหมาะสม

คำถามสรุปบทเรียน

ถ้านักเรียน ได้มีโอกาสเข้าร่วม
กิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา
ต่าง ๆ ในอนาคต นักเรียน
จะปฏิบัติตนอย่างไร
ถึงจะเหมาะสม

แนวทางการปฏิบัติตน

๑. ปฏิบัติตนตามมรรยาทและข้อกำหนด
ของศาสนาที่ตนเองนับถือ
๒. แต่งกายสุภาพเรียบร้อย และอยู่ใน
กิริยาที่สำรวมไม่ว่าจะเดิน ยืน นั่ง หรือ
ขณะสนทนา

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง

ศาสนพิธี วิธีพัฒนาตน (๒)

สิ่งที่ต้องเตรียม

ใบความรู้ที่ ๒ เรื่อง วันสำคัญทางศาสนา

ใบงานที่ ๑๐ แบบบันทึกการถอดบทเรียนกิจกรรม
แสดงบทบาทสมมติ

สามารถดาวน์โหลดได้ที่
www.dltv.ac.th